

Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvenner
Forbundet KYSTEN
Fortidsminneforeningen
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Landslaget for lokalhistorie
Arkivforbundet
Museumsbanerådet
Norges Husflidslag
Norges Metallsøkerforening
Landsforeningen for Luftfartøyvern

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Norsk Kulturarv
Norsk Skipsfartshistorisk Selskap
Norsk Slektshistorisk Forening
Norske Akevitters Venner
Rutebilhistorisk Forening
Norges Linforening

Norges kulturvernforbund

26. februar 2021

Innspill til den internasjonale strategien for kulturpolitikken

Norges kulturvernforbund takker for muligheten til å komme med innspill til de internasjonale kulturpolitikken.

Kulturvernforbundet er paraplyorganisasjonen for de landsdekkende kulturvernorganisasjonene. Vi har i dag 29 medlemsorganisasjoner med rundt 2000 lokallag og 250 000 medlemmer totalt. Organisasjonene gjør en betydelig innsats med å ta vare på, formidle og videreføre kulturarven vår, både den immaterielle kulturarven og de fysiske kulturminnene. Organisasjonene gjør også en svært viktig jobb med å videreføre den unike kunnskapen de har på hver sine områder, og legger organisasjonene til rette for at kulturarven skal være tilgjengelig for andre. Det frivillige kulturvernet bidrar derfor i høy grad til at vi har en levende kulturarv og levende tradisjoner. Så godt som alle våre medlemmer har internasjonalt samarbeid på hver sine unike områder, og det har også vi i Kulturvernforbundet.

Kulturvernet gir økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge. Men selv om vi heter Norges kulturvernforbund, og flere av våre medlemmer har «Norsk» eller «Norges» som del av navnet, er jo ikke kulturarven norsk. I 2018 var Kulturvernforbundet og våre medlemsorganisasjoner svært sentrale i markeringen av det europeiske kulturarvåret. Tema for året var «typisk norsk – ikke bare norsk?» hvor vi satte fokus på opphavet til den norske kulturarven. Vår historie og tradisjoner har alltid blitt påvirket utenfra og det vi anser som «typisk norsk» i dag er et sammensurium av importerte tradisjoner og impulser utenfra. Det er for eksempel ingenting i risgrøt eller fredagstaco som har oppstått i Norge, men vi har tatt til oss tradisjonene og gjort de til våre egne. De er blitt «typisk norske» tradisjoner. Slike eksempler finner vi i alle aspekter av kulturarven vår. Vi henter impulser utenfra og skaper våre egne tradisjoner i møte med andre mennesker og kulturer. Dette perspektivet er viktig å ha med seg når man skal jobbe med kulturvern og ivaretagelse av kulturarven.

Dette er også grunnen til at våre medlemsorganisasjoner er del av internasjonale miljøer på hver sine områder, fra lindyrking til fartøyvern. Disse fagmiljøene er viktige for kunnskaps- og erfaringsdeling, for samarbeid og inspirasjon. I Storbritannia for eksempel, er det et stort og aktivt miljø rundt jernbanehistorien, og i Tyskland rundt motorhistoriske kjøretøy som biler og busser. Norsk Heraldisk Forening var opprinnelig en lokalavdeling av det nordiske Heraldisk Selskap, og selv etter at de ble selvstendige i 1988, er kontakten med det nordiske miljøet vedtektsfestet. Det som kanskje skiller Norge fra mange andre land, er at det frivillige engasjementet er mer organisert gjennom landsdekkende organisasjoner. Med en innsats på over seks millioner frivillige timer i året, er det frivillige kulturvernet en av de største aktørene på kulturvernfeltet i Norge.

Flere av våre medlemsorganisasjoner er akkreditert av UNESCO som rådgivere på immateriell kulturarv innenfor sine respektive fagområder (Norges Husflidslag, Forbundet Kysten, Norsk Forening for Fartøyvern og Norsk Bygdekvinnelag). Disse organisasjonene har lang erfaring i dette arbeidet, og er sentrale, både på lokalt og nasjonalt nivå, i arbeidet med vern og videreføring av immateriell kulturarv i Norge.

I tillegg er en av våre medlemmer, Fortidsminneforeningen, forvalter av et av verdensarvstedene i Norge - Urnes stavkirke. Kirken ble bygd i andre halvdel av 1100-tallet og er en av de eldste og best bevarte av stavkirkene. Sammen med Bryggen i Bergen ble den skrevet inn på Unescos verdensarvliste i 1979, som de to første fra Norge. Et av våre assosierte medlemmer, Norske Parker, er dessuten engasjert i forvaltningen av Nærøyfjorden, som er et av de andre stedene med verdensarvstatus i Norge.

Kulturvernforbundet har god kontakt med den norske UNESCO-kommisjonen, med organisasjonen Norsk Verdensarv og med Kulturrådet, som har ansvar for UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv. Vi har også god kontakt med Klima- og miljødepartementet, som har ansvar for oppfølging av Europarådets rammekonvensjon om kulturarvens verdi for samfunnet (Faro-konvensjonen), og med dens underliggende etater Riksantikvaren og Kulturminnefondet. Kulturvernorganisasjonenes innsats er avgjørende for å nå regjeringens mål og våre internasjonale forpliktelser på kulturvernområdet. Dette gjelder også oppfølging av FNs bærekraftsmål. Vi har i denne forbindelse sendt innspill til regjeringens handlingsplanen om bærekraftarbeidet i Norge, der vi har påpekt behovet for å se oppfølgingen av de nasjonale målene på kulturarvfeltet og bærekraftmålene i sammenheng. Koblingen mellom kulturarv og bærekraft understrekes også i den nye Kulturmiljømeldingen som ble lagt frem i 2020 (Meld. St. 16 (2019–2020) - Nye mål i kulturmiljøpolitikken — Engasjement, bærekraft og mangfold).

Kulturvernforbundet har også et internasjonalt samarbeid i forhold til Kulturminnedagene, som vi har fått et delegert ansvar for, fra Kulturdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Kulturminnedagene er en del av de europeiske kulturminnedagene «European Heritage Days» som er et initiativ under Europarådet. Dagene markeres i midten av september hvert år med arrangementer over hele Europa. 50 land deltar i denne markeringen og Kulturminnedagene har vært arrangert i Norge siden 1993. Med flere millioner besøkende hvert år utgjør Kulturminnedagene Europas største årlige kulturbegivenhet. Kulturvernforbundet deltar på årlige møter i regi av Europarådet, og har stor nytte av det europeiske nettverket.

I 2020 ble Europa Nostra Norge medlem av Kulturvernforbundet i 2020. Dette styrker den internasjonale forankringen ytterligere. Flere av våre medlemmer har også vunnet prestigetunge priser fra Europa Nostra de siste årene for sitt arbeid med å ivareta kulturarven (Norsk Kulturarv, Norsk Fyrhistorisk Forening og Fortidsminneforeningen).

Sammen med Fortidsminneforeningen og Riksantikvaren, deltar Norsk Kulturarv også i EØS/EU-prosjektet «Red Monastery» i Slovakia, der de samarbeider med den slovakiske Riksantikvaren. Via arbeidet med magasinet «Kulturarven» og fokus på den norske kulturarven i Amerika, har Norsk Kulturarv også fått god og kontakt med museer, arkiv, organisasjoner etc. i det norske Amerika. Her er det også rom for mulighet for sterkere samarbeid på mange måter, også for flere av kulturvernorganisasjonene.

Kulturvernforbundet har hatt mye kontakt med nordiske og andre europeiske organisasjoner og nettverk opp gjennom årene. Vi deltar blant annet på en årlig konferanse i regi av vår britiske søsterorganisasjon The Heritage Alliance. Etter initiativ fra The Heritage Alliance har britiske myndigheter opprettet et tverrdepartementalt forum, The Heritage Council, som skal bidra til bedre samordning på feltet. Kulturvernforbundet har lenge påpekt behovet for samordning også i Norge, der ansvaret for kulturvern er spredt på flere departement. Vi har også vist til den britiske modellen som et eksempel til etterfølgelse. I Kulturmiljømeldingen, nevnt over, lanserte Klima- og miljødepartementet at det nå jobbes med å etablere et tilsvarende forum her i Norge.

Kulturvernforbundet har også sendt innspill til regjeringens arbeid med kulturbasert reiseliv og den nye nasjonale reiselivsstrategien. Kulturarv er noe av det viktigste Norge har å by på, i tillegg til naturopplevelser, og her i landet går disse opplevelsene gjerne hånd i hånd. Ifølge Europarådet er kulturisme en av de raskest voksende sektorene i Europa, og vi mener at kulturarv må være en sentral del av reiselivssatsingen også her.

Vår erfaring er at mange turister ønsker å oppleve det som er særegent for Norge. Stavkirkene er for eksempel svært populære reisemål. Fjordabåtene på Vestlandet er også godt kjente i turismesammenheng, og når Hurtigruta seiler langs norskekysten passerer den levende kystmiljøer og fyrstasjoner. Det er også en del av opplevelsen, og mye av dette er ivarettatt av frivillige lag og foreninger. I tillegg vet vi at svært mange turister er opptatt av mat- og drikkekultur. Kulturlandskap og byggeskikk er også en del av bildet. Det samme er aktiviteter, folkedrakter og suvenirer. En helhetlig attraksjonsutvikling må ta alt dette med i betraktningen, og en helhetlig politikk bør se på både hvordan dette skal ivaretas og hvordan det skal selges inn. Istandsetting av kulturminner forbindes ofte med utgifter, men kulturarv er også en viktig del av verdiskapingen, ikke minst lokalt.

Flere av Kulturvernforbundets medlemsorganisasjoner jobber aktivt med produktutvikling, herunder bunader, håndverksprodukter og mat og drikke. En av våre medlemsorganisasjoner, Norsk Kulturarv, planlegger nå å etablere et nasjonalt matkultursenter i Gudbrandsdalen. Et annet medlem, Norske Akevitters Venner deltar også på den årlige internasjonale messen Grüne Woche Berlin, der landbruks- og hagebruksprodukter blir presentert av produsenter og distributører fra hele verden.

Oppsummert:

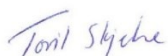
Kulturvernforbundet svarer altså JA på spørsmålene om vi deltar i eller har kunnskap om internasjonalt kultursamarbeid, og om vi arbeider med eksport av norsk kunst og kultur. Både vi og våre medlemsorganisasjoner har utstrakt samarbeid og fagfellesskap på tvers av grensene.

Kulturvernforbundet mener at det er viktig å få sidestilt kulturarv og folkelige kulturuttrykk med kunstuttrykk, og at kulturarv og tradisjonelle kulturuttrykk må omfattes av de støtteordninger som UD og andre forvalter pt. Videre mener vi at det er viktig at det ikke bare er profesjonsorganisasjonene som brukes når norske kulturuttrykk skal presenteres for et internasjonalt publikum, men også kulturvernorganisasjonene med sin kompetanse, produkter og aktiviteter.

Vi mener også at kulturarv bør komme inn som en tydeligere del av reiselivssatsingen, og at det bør satses på både produktutvikling og attraksjonsutvikling. En helhetlig politikk må legges til grunn for en slik satsing, slik at bærekraftig bruk, vern og utvikling ses under ett. Kulturvernorganisasjonene bør være del av dette bildet. Driftstilskudd til organisasjonene er en forutsetning for en god og koordinert innsats for våre aktiviteter. Videre må også Kulturminnefondet styrkes ytterligere.

Norge er en viktig støttespiller for FN, også i forhold til vern av kulturarv i konfliktområder. Vi minner om at vern av kulturarv også er viktig her hjemme, og at dette er nedfelt i både bærekraftmålene og internasjonale konvensjoner.

Mvh

Toril Skjetne

Generalsekretær
Norges kulturvernforbund

Kopi:
Kulturdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Riksantikvaren
Kulturrådet
Kulturvernforbundets medlemsorganisasjoner